

lentata.com

13.11.2014 г.

СЕМ не е Батман?!

Мария Маркова-Марчела

Лекува ли СЕМ гастрит, жълтото помага ли ни да се ориентираме правилно в непраните си гащи, за супер героите и супер регулацията, за Спенс, който в перука на Моцарт и дрехи на Форест Гъмп играе на Джони Браво с пишката си, за Криско и Мария Илиеви, които си играят на Криско и Мария Илиеви, за културата ни на хранене и културата ни на изхождане. Един разговор с доцент Георги Лозанов.

Господин Лозанов, защо мнозина упорстват, че СЕМ е орган, който може да забрани нещо, да разреши друго, да ни бие по дупенцата с любов и да ни превъзпитават? Някаква носталгия по уюта на цензурата ли има в райската ни детска градина? Не понасям изречения, които започват с „аз“, но в случая не виждам друг начин. Та аз съм известен с либералните си разбирания. В началото, когато влязох в медийната регулация, това все още предизвикваше симпатия. Сега единственият шанс да получа „лайквания“ е да се чуе, че СЕМ е наказал, глобил, а най-добре - спрял някого. Причината е, че колкото по-зле живее една общност, толкова повече има нужда от жертвоприношения. Заради съмнителното удоволствие, че не ти си жертвата. А и заради оцелялата въпреки християнството старозаветна представа, че принасянето на жертва е признаване на върховенството на Бога. В съвременен смисъл – върховенството на закона. И СЕМ трябва да набележи виртуалните жертви и да ги пренесе под окуражителните възгласи на публиката. Ако може поне по една на ден, ще сме най-обичаната институция. Само дето това има малко общо със справедливостта в медиите и повече - с бедността в държавата.

Защо всичко, по-сложно от рецептата за лютеница, ни обърква така? Кажете ми какво точно е СЕМ и може ли той да ми оправи гастрита? Може, като изисква от медиите да не пускат реклами на хапчета за гастрит, диария или менструални болки по времето, когато хората се хранят. Въобще работата на СЕМ е да пази хората от медиите, а и медиите - от хората, защото те са опасни едни за други. Медиите, за да се харесат на хората, им предлагат съдържание, което максимално да удовлетворява желанията им, а хората, колкото по-голямо удоволствие им доставя предложеното съдържание, толкова повече са убедени, че то трябва да бъде спряно. Кръгът рискува да се превърне в омагьосан, ако го няма СЕМ като задължителния, поне за Европа, трети в тези отношения.

Мои приятели все ми споделят, че ви виждат насън как налагате с камшик Криско и Мария Илиева, заобиколен от жадни за кръв пуритани, които ви аплодират като техен спасител от „простотията“. На хубаво ли е така да ви сънуват? Как тръгна скандалът с парчето „Видимо доволни“ и защо той продължава да живее странен собствен живот?

Ако сънищата въобще са показателни за някого, то не е за сънуваните, а за сънуващите ги, така че проблемът на вашите приятели не е за СЕМ, а за психоаналитик. Впрочем, скандалите у нас приличат на сънища – връхлитат те неизвестно откъде, забъркват те в сюжети и перипетии, без да можеш да направиш каквото и да било. Но въпреки това са

полезни, защото проявяват очаквания, страхове и желания, за които не си знаел или не си искал да знаеш. Така се получи и с „Видимо доволни”. На рапа му се наложи, благодарение на реакцията на СЕМ, а и на участието на една обичана певица с друг репертоар, каквато е Мария Илиева, да излезе от собствената си уютна ниша и да застане очи в очи с претенциите на далеч по-консервативна публика. Резултатът е, че рапът превърна сам себе си в тема, разбира се, със задължителната за жанра степен на ирония, и започна да пее за собствените си граници, Спенс дори ми посвети – не точно на мен, а на председателя на регулатора, цяло парче. Така той придобива авторефлексивна (сигурен съм, че държите на тази дума) култура, която ще го направи по-сложен не само от лютеницата, но и от самия него .

Ако питате мен, СЕМ трябва да прекрати дейността си с голям прощален концерт в зала 1 на НДК. Защото ефирът е достатъчно изпуснат и него глоби не го плашат. Народът пък е прост и неграмотен. Единственото, което ни остава, е да изпратим с почести малкото останали умни хора до летището, да им разпределим държавния бюджет по равно, да им шибнем един зад врата за късмет и да ги наплюем за довиждане. Вас какво ви спира да теглите една майна на всичко? Харесва ви да сте работещ орган в недъгаво тяло, допада ви архитектурата на сградата на НДК или освен прическата ви и вие по характер сте екстремни?

Правилният отговор на този пространен въпрос е „не”, макар че и „да” става. Ако поставиш в мрачната рамка на живота ни като цяло, която и да е негова част, съществуването ѝ веднага ще загуби смисъл и единственото, което ще ти остане, е да ѝ шибнеш един зад врата, да се напиеш – може и в бара на летището, но за предпочитане е в „Сам дойдох”, където цените са по-щадящи.

Такъв подход обаче ми прилича на една статия, в която се твърдеше, че развитието на балета у нас се е забавило заради турското робство. Затова повече се доверявам на подхода на Волтер – всеки да си копае градинката, независимо от глобалното затопляне и от това, че градушки периодично ще унищожават цветята му.

А и нищо не е изпуснато, защото нито СЕМ е възпитател на медиите, нито медиите на масите. Моят стар приятел Насо Славов, светла му памет, обичаше да казва, че мечкарят с мечката пред министерството на културата е по-важен за културата от министъра на културата. Това толкова повече се отнася за медиите – никоя институция не бива да се опитва да ги ръководи, камо ли да ги подменя. Работата на СЕМ е само да се грижи за правата на мечката. Ако съм започнал да звуча като Бриджит Бардо, то е, защото тя си остава ненадминат секс символ от моята младост.

Вие нямате деца, колкото и упорито да се твърди, че Николета Лозанова е ваша дъщеря от брака ви с Олга Лозанова..., нямате, но казвате, че сте бил млад някога. Ако сега бяхте на 18 години, какво щяхте да правите? Какво трябва да правим ние, които сме на 18, на 30, на 5 години? Дайте някакъв акъл!

Да, остроумно сте забъркали тази каша в колективното съзнание с адашката Николета и сестра ми Олга. И е показателна за това, че хората са алчни за информация, от която нямат никаква нужда. Накрая не можеш да се познаеш - всички сме се превърнали в Евгени Минчев.

Иначе единственият съвет, който ми хрумва, за всички възрасти, с изключение на предучилищната, е да четат. Това хем е емиграция, като тази, която препоръчвате на умните, хем е начин да си останат въщи. Всъщност, дори доведеният ми внук, който е тъкмо на 5, вече се усети, че е по-хубаво вместо шоколадови яйца да му подаряват книжки.

Пак ще ви помоля – затворете СЕМ и дарете парите за орган, който следи хигиената на душите. Всъщност... как ще изглежда медийното пространство, ако СЕМ го няма?

Никога не бих се съгласил с такава душевна санепитстанция, защото, уверявам ви, още на първата година ще се е превърнала в полиция на мисълта. Пък и БПЦ с пълно основание ще я приеме за трети синод и разколът пак ще започне.

Ако го няма СЕМ, електронните медии все повече ще заприличват на жълта преса и на разговор между тролове в интернет. А искам да ви кажа, че и, по моето скромно експертно мнение, те успяват заедно с маловажното да информират и за всичко по-важно, което се случва в обществото през последните 25 години. Може да звучи самонадеяно, но медийната система през прехода работи по-добре от останалите – съдебната, здравната и пр. Не твърдя, че това непременно се дължи на регулацията, но там, където я няма, махмурлукът от количеството погълнати думи и образи минава по-трудно. Не знам как това влияе на гастрита, но в този смисъл гледайте на СЕМ като на алка залцер.

Вие като председател на СЕМ на какво имате право? Имате ли право на политически пристрастия, на любим футболен отбор, на любима песен на Криско? И какво жертвите като глава на това СЕМейство?

На всичко имам право, само не ми е позволено да превръщам пристрастията си в аргумент при дебатите в СЕМ. Впрочем, така е и с боксьорите – нямат право да се бият по кръчмите, колкото и пияниците от съседната маса да ги предизвикват. В случая обаче аз съм облекчен, защото нито имам любим футболен отбор, нито любима песен на Криско, а и чувства в политиката за пръв и последен път съм влагал по време на големия син митинг на Орлов мост.

В СЕМ, но не заради СЕМ, губя части от репутацията си. Просто недоверието към публичните лица, без оглед на „възраст, пол, занятие“, вече е докарано до там, че и княз Мишкин да се появи по телевизията ще го заподозрат, че е взел пари от Сорос или че работи за Цецо, бил той Цветанов, Василев или Кънчев.

Ако оставим СЕМ да почива за малко и ако бутнем напред любимото ми – „българската интелигенция“ – къде е тя в цялата ни осрана картинка? Не трябва ли по-умните да ни движат, да ни дърпат, да ни побутват? Защо не сте лидери? Защо не сте герои? Защо не сте модерни?

Интелигенция е етикет от типа на пролетариат или селячество, който предварително иска да отнеме правото на индивидуална воля на тези, които етикетира. Интелектуалец поставя, но и той, както казваше лорд Дарендорф, е някой извоювал си неизвестно как привилегията да има мнение за всичко от секса до кекса. Проблемът не е в риториката на хвърчащи думи и идеи, а в упадъка на професиите – на учителите, на които прогимназисти им размахват пистолети под носа, на лекарите, които масово заминават, на юристите, които трябва да прилагат лобистки закони, на архитектите, които инвеститорите принуждават да крият в покрива повече етажи, отколкото отдолу сградата

има, на журналистите, които собствениците на медии използват като перодръжки, на политиците, които гледат на влизането си в парламента като на печалба от тотото и т.н. От функционирането на тези професии в буржоазния ни град, на „бурга“, зависи качеството на живота в него, а и въобще в държавата. Именно заради окаяното им състояние все се оглеждаме за герой, който може да намери решение извън професионалния разум и да ни спаси по някакъв друг, мистичен начин. Няма да стане, най-малкото, защото живеем в постгероично време и в този смисъл наистина нямаме шанс да сме модерни, а евентуално, ако не ви се струва твърде предвзето, сме постмодерни.

Героизмът предполага саможертва, а саможертвата – кауза, в името на която да я направиш. В либералните демокрации обаче, на чиято опашка пъплим, човешкото съществуване е най-голямата кауза, което от само себе си превръща героизма в логически парадокс - за да спасиш нещо, трябва да го жертваш. И слава Богу, бих казал! Стига жертви на хора в името на човека. Въобще, в такава ситуация по-добре е лидерът да ти е гадже, а най-добре обратното, или направо - Любен Дилов-син.

И докато не сме се обринали от цензура – какво мислите за „жълтото“? Защо целият политически и половината интелектуален елит се изреди да се кланя на информационната агенция ПИК? Бяхте ли поканен на този рожден ден и имате ли мнение по въпроса?

Обичам да питам студентите: защо две баби на пейката пред блока са в състояние с часове да обсъждат болестите на трета, която при това слабо познават? Няма да повярвате, но правилният отговор е: защото човекът е тленно същество. И единствената му утеха е, че това не е персонално наказание, а обща участ. Тъкмо търсенето ѝ разпалва любопитството към живота на другите в телесен смисъл, който сме свикнали да наричаме с баналното „личен живот“. Смъртността е тази, която гарантира безсмъртие на клюката и воайорството, а пък жълтите медии ги предлагат на пазара. Тоест, ако се правят по професионални правила, те имат важна роля, към която трябва да прибавим създаването на звезди и рушенето на фалшиви имиджи.

Лошото при нас е, че тези медии (или отделни автори) често не са жълти, а черни – използват потенциала на тиража си, за да работят като платени словесни килъри, което, впрочем, е характерно не само за тях. И на това никаква регулация не може да помогне, защото изисква установяване на истината и лъжата във всеки конкретен случай, което обаче е по силите само на съда. А още по-малко пък има значение дали ще присъстваш или не на един купон, макар че бях поканен на него и не отидох.

Явор Дачков наскоро ви нарече халтураджия и хрантутник. Вие защо му отговорихте? Трябва ли да се реагира на „жълтурите“ или е по-добре да ги игнорираме?

Отговорих му, защото през годините, независимо от многото различия в разбиранията ни, мисля, че имахме някаква взаимна симпатия, която след голословните нападки и откровените му лъжи по мой адрес няма как повече да бъде съхранена. Затова и определих жанра на отговора си като „другарска жалейка“. А и когато разсъждавах на какво се дължи тази надигаща се срещу мен вълна на хейтърство, си дадох сметка, че сам съм си виновен, като оставям всеки според собствените си кроежи и комплекси да се упражнява върху името ми само защото е публично известно. Последният хейтърски хит е, че преподавателка в нашия факултет преподавала – не твърдяла по масите, не дори писала в

жълтата преса, а именно преподавала(!) на студенти, че съм взел за написването на Етичния кодекс на българските медии не 1200, не 12 000, не 120 000 лева, а забележете – 1 200 000 (!). При положение, че не съм написал една буква в този кодекс и съответно не съм взел нито една стотинка. Не е необходимо да имаш академична кариера, за да провериш кой срещу какво е написал въпросния кодекс. Няма да се изненадам, ако утре някой поиска да защити дисертация на тема как съм източил здравната каса. Затова съм решил да сменя жанра на отговорите си в полза на съдебния иск, колкото и чужд да е той на перото ми.